

Høring – forslag til forskrift om tilskudd til reindriften for andel av verdiskapingen fra vindkraft

1 Bakgrunn

I forbindelse med innføring av grunnrenteskatt på landbasert vindkraft ble det i statsbudsjettet for 2024 bestemt at et beløp tilsvarende 0,2 øre/kWh vindkraftproduksjon, skal avsettes til lokale formål som natur, reindrift og eventuelt andre formål som er direkte berørt av arealbruken. Et av tiltakene i regjeringens tiltakspakke for reindrift og energi som ble lagt frem 20. desember 2023, er at en andel av dette skal komme reindriften til gode. Regjeringen har varslet at den vil foreslå at en andel av verdiskapingen tilsvarende 0,1 øre/kWh skal gå direkte til reindriften, der hvor vindkraftprosjekt medfører negative konsekvenser av betydning for reindriftsvirksomhet. Det ble også varslet at regjeringen ville komme tilbake med nærmere forslag om utforming av ordningen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2024.

I Prop. 104 S (2023-2024) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2024* ble det satt av 10 mill. kroner til en tilskuddsordning der 0,1 øre per kWh av årlig produksjon fra vindkraftverk skal gå direkte til reindriften der hvor vindkraftprosjekt medfører negative konsekvenser for reindriften. Det ble utbetalt 5,9 mill. kroner i 2024. I Prop. 1 S (2024-2025) for Landbruks- og matdepartementet er det satt av 6,0 mill. kroner til formålet. Bevilgningen det enkelte år skal beregnes på grunnlag av produksjonen to år tidligere, og vil variere mellom år.

I 2024 er tilskuddene utbetalt av Landbruksdirektoratet på grunnlag av retningslinjer fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Det skal nå fastsettes forskrift for ordningen, som grunnlag for utbetaling i 2025.

2 Konsultasjoner

Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget ble invitert til konsultasjoner om utkast til forskrift i august 2024. Sametinget takket nei til konsultasjoner av kapasitetshensyn. Det ble avholdt tre konsultasjonsmøter med Norske Reindriftsamers Landsforbund.

I møtet 19. august 2024 stilte Norske Reindriftsamers Landsforbund spørsmål ved om det var riktigere å kalle ordningen for en kompensasjon. Norske Reindriftsamers Landsforbund uttalte videre at det var krevende at kravene i reindriftsloven måtte være oppfylt for å få tilskudd. Det er ikke alle distrikter som får tilskudd alle år, og det ble understreket at regelverket ikke må få utilsiktede konsekvenser. Norske Reindriftsamers Landsforbund pekte også på at det er utfordrende at det skal fremgå av konsekvensutredningen at prosjektet har negative konsekvenser for reindrift. Mange konsekvensutredninger er gamle og det er stor variasjon i hvordan konsekvenser for reindrift er vurdert. Reindriften har ikke tillit til konsekvensutredningene. Det ble videre stilt spørsmål om hvilken grad av negative konsekvenser det må være for å få tilskudd. Dette vil kunne tolkes ulikt av utbygger og reindrift.

I møtet 5. november 2024 forklarte departementet hvorfor det ikke var foreslått endringer i forskriften etter forrige konsultasjonsmøtet. Departementet mener det må være et vilkår for tilskudd at kravene som stilles til siida eller reinbeitedistrikt i reindriftsloven må være oppfylt. Dersom det ikke skulle stilles krav om det for denne ordningen ville det bryte med systemet for tilskudd i reindriften. Vilkåret er at et vindkraftverk har negative konsekvenser, det skal ikke skilles på graden av konsekvens. Norske Reindriftsamers Landsforbund stilte i møtet 5. november spørsmål om ordningen var avgrenset til vindkraftverk som ligger innenfor det samiske reinbeiteområdet, og anførte at det kan være vindkraftverk som ligger utenfor det samiske reinbeiteområdet, men som har konsekvenser for reindriften innenfor det samiske reinbeiteområdet.

I møtet 4. desember 2024 gjorde departementet rede for at tilskuddsordningen er rettet mot reinbeitedistrikter/siidaer/samebyer der et vindkraftverk har negative konsekvenser av betydning for reindrift. Dette utelukker ikke vindkraftverk som ligger utenfor det samiske reinbeiteområdet, men som har negative konsekvenser for et reinbeitedistrikt/siida/sameby. Norske Reindriftsamers Landsforbund sluttet seg til utkastet til forskrift om tilskudd til reindriften for andel av verdiskaping fra vindkraft, og konsultasjonspartene er enige om forskriften.

3 Departementets forslag til forskrift

Formålet med tilskuddsordningen er at reindriften skal få en andel av verdiskapingen fra vindkraftproduksjon, jf. § 1.

Tilskuddsmottaker er siida, reinbeitedistrikt eller sameby der konsesjonsvedtaket for et vindkraftprosjekt viser at vindkraftanlegget vil ha negative konsekvenser, jf. § 2.

Det er tre mulige tilskuddsmottakere. Dersom vindkraftverket påvirker hele reinbeitedistriktet skal reinbeitedistriktet være tilskuddsmottaker. Dersom et vindkraftverk har negative konsekvenser av betydning for én eller enkelte av siidaene skal disse siidaene være tilskuddsmottaker. Dersom vindkraftverket har negative konsekvenser av betydning for en svensk sameby, skal samebyen være tilskuddsmottaker.

Negative konsekvenser av betydning foreligger når konsesjonsvedtaket viser at tiltaket påvirker reindriften arealbruk. I tilfeller der tiltak planlegges innenfor reinbeitedistriktet, men på områder som ikke er praktisk tilgjengelige for reindriften, skal tiltaket ikke ansees å ha negative konsekvenser av betydning for reindriften. Dette kan være tilfeller der for eksempel et energitiltak skal plasseres på et område som er eller tidligere har vært brukt til andre formål, og der etablering av vindkraft derfor ikke vil endre reindriften arealbruk.

Tilskuddet skal tilsvare 0,1 øre per kWh av den årlige produksjonen ved det vindkraftverket som har konsekvenser for den aktuelle siidaen, reinbeitedistriktet eller samebyen, jf. § 3.

§ 3 regulerer situasjoner der et vindkraftverk har negative konsekvenser av betydning for flere aktører, og der flere er berettiget tilskudd. Et vindkraftverk kan ha negative konsekvenser for både en sameby og et reinbeitedistrikt. Det kan også ha negative konsekvenser for et reinbeitedistrikt, og i tillegg en siida i et tilgrensende reinbeitedistrikt. I slike situasjoner skal tilskuddet fordeles mellom de berørte. Fordelingen skal fastsettes i henhold til bruken av området, på grunnlag av fastsatte beitetider eller det antall døgn det aktuelle området kan brukes av disse. I tilfeller der et vindkraftverk har negative konsekvenser for flere siidaer innenfor et reinbeitedistrikt skal tilskuddet tildeles reinbeitedistriktet, og ikke fordeles mellom siida og reinbeitedistrikt.

Landbruksdirektoratet skal forvalte tilskuddsordningen på grunnlag av en oversikt over vindkraftverkenes geografiske plassering og konsesjonsvedtaket for det enkelte vindkraftverk. NVE bidrar med en oversikt over produksjon fra vindkraftverk som har konsekvenser for en siida, reinbeitedistrikt eller sameby.

Landbruksdirektoratet skal utbetale tilskuddet til siidaafond dere det er siidaen som er tilskuddsmottaker, og reindriftsfond der reinbeitedistriktet er tilskuddsmottaker. Tilskudd til samebyer skal utbetales til samebyens fond. Tilskuddet skal disponeres i henhold til vedtektene for de respektive fondene.

Det er satt to vilkår for innvilgelse av tilskudd, jf. § 6. Det første vilkåret er at tilskuddsmottaker må oppfylle de kravene som stilles til siida eller reinbeitedistrikt i reindriftsloven, og til samebyer i grensereinbeiteloven. Det andre vilkåret er at det må fremgå

av konsesjonsvedtaket for vindkraftprosjektet at prosjektet har negative konsekvenser av betydning for siida, reinbeitedistrikt eller sameby.

Landbruksdirektoratet gis mulighet til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å vurdere om vilkårene er oppfylt, jf. § 7.

Landbruksdirektoratet kan rette feil i utbetalt tilskudd, jf. § 8 eller avkorte tilskudd dersom tilskuddsmottaker uaktsomt eller forsettlig at gitt feil eller mangelfulle opplysninger, jf. § 9. Dette vil være aktuelt dersom tilskuddsmottaker har gitt feil opplysninger om hvorvidt vilkåret om at kravene i reindriftsloven eller grensereinbeite-loven er oppfylt.

Differansen mellom utbetalt tilskudd og berettiget tilskuddet kan kreves tilbakebetalt, jf. § 10.

Landbruksdirektoratet skal rapportere årlig til Landbruks- og matdepartementet om utbetaling av tilskudd over ordningen, jf. § 11.

Vedtak om tilskudd kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningslovens regler.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

I statsbudsjettet 2025 er det bevilget 6,0 mill. kroner til ordningen. Landbruksdirektoratet håndterer tilskuddsordningen innenfor sitt eksisterende system for tilskuddsforvaltning. NVE må bidra med årlige oversikter over produksjon av vindkraft som påvirker reindriften negativt. Tilskuddsordningen vil ikke ha konsekvenser for vindkraftselskapene.

5 Forslag til forskrift om tilskudd til reindriften for andel av verdiskaping fra vindkraft

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet xx 2025 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak.

§ 1. Formål

Tilskuddet skal bidra til at siidaer, reinbeitedistrikter eller samebyer som har ulemper ved vindkraftproduksjon skal få en andel av verdiskapingen fra vindkraftproduksjon.

§ 2. Tilskuddsmottaker

Tilskudd kan innvilges til reinbeitedistrikt, siida eller sameby der konsesjonsvedtaket for det aktuelle vindkraftprosjektet viser at vindkraftanlegget vil ha negative konsekvenser av betydning for siida, reinbeitedistrikt eller sameby.

§ 3. Utmåling av tilskudd

Tilskuddet skal tilsvare 0,1 øre per kWh av den årlige produksjonen ved det aktuelle vindkraftanlegget. I tilfeller der vindkraftanlegget har negative konsekvenser av betydning for flere siidaer, reinbeitedistrikter eller samebyer, skal tilskuddet fordeles mellom disse.

Tilskuddet skal i slike tilfeller fordeles forholdsmessig mellom siida, reinbeitedistrikt og sameby etter fastsatte beitetider eller det antall døgn det aktuelle området kan brukes av disse.

§ 4 Forvaltning av ordningen

Landbruksdirektoratet skal forvalte tilskuddet på grunnlag av en oversikt over vindkraftverkenes geografiske plassering og konsesjonsvedtaket for det enkelte vindkraftverk.

§ 5. Utbetaling

Landbruksdirektoratet skal utbetale tilskuddet til siidafond i tilfeller der en siida er tilskuddsmottaker, eller reindriftsfond i tilfeller der et reinbeitedistrikt er tilskuddsmottaker. Tilskudd til samebyer utbetales til samebyens fond.

Tilskuddet disponeres i henhold til vedtektene for de respektive fondene.

§ 6. Vilkår

Tilskuddsmottaker må oppfylle de kravene som stilles til siida eller reinbeitedistrikt i reindriftsloven, og til samebyer i grensereinbeite-loven.

Det må fremgå av konsesjonsvedtaket for vindkraftprosjektet at prosjektet har negative konsekvenser av betydning for siida, reinbeitedistrikt eller sameby.

§ 7. Innhenting av opplysninger

Landbruksdirektoratet kan innhente de opplysninger som er nødvendig for å vurdere om vilkårene er oppfylt.

§ 8. Retting av feilutbetalinger

Landbruksdirektoratet kan rette feil i utbetalt tilskudd, enten ved etterbetaling eller krav om tilbakebetaling av tilskudd fra tilskuddsmottaker.

§ 9. Avkorting mv.

Dersom tilskuddsmottaker uaktsomt eller forsettlig har gitt feil eller mangelfulle opplysninger som har eller ville ha dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet, kan hele tilskuddet avkortes.

Dersom tilskuddsmottaker uaktsomt eller forsettlig driver eller har drevet sin virksomhet i strid med lover eller forskrifter for reindriftsnæringen, kan hele tilskuddet holdes tilbake inntil forholdet er rettet. Er det ved overtredelsen av slikt regelverk utvist grov uaktsomhet eller forsett, kan hele tilskuddet avkortes.

§ 10. Innkreving

Differansen mellom utbetalt beløp og berettiget tilskudd som følge av vedtak etter disse retningslinjene, kan kreves tilbakebetalt fra tilskuddsmottakeren.

Dersom tilskuddsmottakeren ikke var i aktsom god tro om utbetalingen, kan renter kreves fra det tidspunkt tilbakebetalingskravet er kommet fram til mottaker. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetaling av det urettmessige tilskuddet. Rentefoten skal settes lik den rentefot som til enhver tid er fastsatt av Finansdepartementet i medhold av § 3 i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

§ 11. Rapportering

Landbruksdirektoratet skal rapportere årlig til Landbruks- og matdepartementet om utbetaling av tilskudd over ordningen. Rapportering skal inneholde opplysninger om tilskuddsmottaker og utbetalte tilskudd.

§ 12. Klageadgang

Vedtak om tilskudd kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningslovens regler.